Lainsäädäntö ja hallinto/Yrityslainsäädäntö
Riikka Tähtivuori

15.10.2015

Eduskunnan lakivaliokunnalle

(HE 45/2015 vp) Hallituksen esitys yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen hyväksymisestä ja laeiksi lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja sopimuksen soveltamisesta sekä patenttilain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Eduskunnan lakivaliokunta on pyytänyt Elinkeinoelämän keskusliitto EK:lta (jäljempänä EK) lausuntoa hallituksen esityksestä otsikkoasiassa. EK lausuu ehdotuksesta kunnioittaen seuraavaa.

EK kannattaa UPC - sopimuksen hyväksymistä ja Suomen mukaanmenoa uuteen järjestelmään sen voimaantulosta alkaen

EK tukee hallituksen esitystä ja esittää, että eduskunta hyväksyisi yhdistetystä patenttituomioistuimesta (jäljempänä UPC) tehdyn sopimuksen. Ratifioimalla UPC – sopimuksen Suomi sitoutuisi menemään mukaan uuteen eurooppalaiseen patenttijärjestelmään sen astuessa voimaan.

EK katsoo Eurooppalaisen patenttijärjestelmäuudistuksen kustannus- ja muita vaikutuksia suomalaisyrityksille arvioituaan, että UPC - sopimuksen ratifioimisesta elinkeinoelämälle seuraavat hyödyt ja mahdollisuudet ovat ennakoituja haittoja ja uhkia suuremmat, ja pitää patenttiuudistukseen mukaanmenoa parempana vaihtoehtona kuin järjestelmän ulkopuolelle jäämistä.

Tätä kautta Suomi pääsee mukaan UPC:n käynnistämisen käytännön valmisteluun ml. perustamaan paikallisjaoston Suomeen markkinaoikeuden yhteyteen ja osallistumaan UPC - sopimuksen väliaikaiseen soveltamiseen. Myös yksinomaan kotimarkkinoilla toimivien yritysten kannalta mukaanmeno uuteen järjestelmään nähdään myönteisenä. Näillä yrityksillä olisi kuitenkin jossain vaiheessa edessä sopeutuminen eurooppalaiseen patenttijärjestelmään ja -uudistukseen, jos haluavat laajentua kansainvälisille markkinoille. Tällöin Suomen jääminen uudistuksen ulkopuolelle vain lykkäisi yrityksissä uuteen patenttisuojavaihtoehtoon ja keskitettyyn tuomioistuinjärjestelmään tutustumista ja niiden edellyttämien uusien käytänteiden omaksumista.

Lainsäädäntö ja hallinto/Yrityslainsäädäntö
Riikka Tähtivuori 15.10.2015

Yritysvaikutuksissa nähdään enemmän hyötyjä kuin haittoja

Eurooppalaisen patenttijärjestelmäuudistuksen vaikutuksista suomalaisyrityksiin teetettiin elinkeinoelämän ja työ- ja elinkeinoministeriön yhteistyönä selvitys, joka julkaistiin keväällä 2014. EK näkemyksen mukaan selvityksessä tehdyt päätelmät uhkista ja mahdollisuuksista on nostettu hallituksen esityksessä olennaisilta osin esille ja niiden vaikutuksia sopimuksen ratifiointipäätökseen on arvioitu monipuolisesti ja laajasti.

EK pitää ratifiointiratkaisun kannalta tärkeänä selvityksen keskeisintä yleispäätelmää, jonka mukaan patenttiuudistuksesta seuraa suomalaisyrityksille enemmän hyötyjä kuin haittoja nykyiseen järjestelmään verrattuna ja valtaosa yrityskyselyyn vastanneista suhtautuu vähintäänkin varovaisen myönteisesti Suomen mukanaoloon patenttijärjestelmän uudistuksessa.

Patenttiselvitystä tehtäessä ei kuitenkaan ollut vielä mahdollista arvioida järjestelmän kustannusvaikutuksia Suomen ratifiointipäätökseen.

Nyt on tiedossa, että yhtenäispatentin vuosimaksut tulevat asettumaan neljän eniten eurooppapatentteja kansallisesti voimaansaattavan jäsenmaan yhteenlaskettujen vuosimaksujen tasolle ja että vuosimaksutasojen progressio jyrkkenee patentin voimassaolokauden loppupuolella. Yhtenäispatentista seuraavien muiden kuin vuosimaksukustannusten vaikutukset ovat sen sijaan yritysten kannalta nykyjärjestelmään nähden vähäiset.

UPC:llä tulee myös olemaan merkittäviä kustannusvaikutuksia siihen osallistuville käyttäjille, kun toiminta tullaan rahoittamaan pääsääntöisesti heiltä perittävillä tuomioistuinmaksuilla, mutta alkuvaiheessa myös (siirtymäaika vähintään 7 v) sopimuksen ratifioineiden maiden maksuosuuksilla. Käyttäjiltä perittävien maksujen tasoa ei ole vielä päätetty, mutta tiedossa olevien ehdotusten mukaan alimmillaankin maksut (minimimaksu 11.000e) tulevat olemaan Suomen tuomioistuinmaksutasoon nähden korkeat.

Vaikutuksissa viranomaisten toimintaan nähdään uhkia ja mahdollisuuksia

EK pitää yhtenä merkittävänä sopimuksen hyväksymisestä seuraavana myönteisenä vaikutuksena Helsingin markkinaoikeuteen perustettavaa UPC:n ensimmäisen asteen paikallisjaostoa, jossa käsiteltäisiin UPC:n toimivaltaan kuuluvia yhtenäis- ja eurooppapatenttiriitoja oikeudenkäyntikielivaihtoehtojen ollessa suomi, ruotsi ja englanti. Kuten hallituksen esityksessäkin todetaan, yksinomaan kotimarkkinoilla toimiville yrityksille tämä tarkoittaisi olennaisesti pienempää riskiä joutua ulkomaille

vastaajaksi patenttioikeudenkäyntiin. Kansallinen paikallisjaosto mahdollistaisi myös suomalaisen patentti-osaamisen, ja yleisemmin IPR-infrastruktuurin säilymisen Suomessa kansainvälisen kilpailun edellyttämällä tasolla, mikä olisi suomalaisten yritysten, IPR - toimintaympäristön ja koko yhteiskunnan kannalta positiivinen ja kannatettava asia.

EK katsoo suomalaisen elinkeinoelämän kannalta niin ikään tärkeäksi, että kansallisen patenttivirastomme PRH:n toimintaedellytykset turvataan Eurooppalaisen patenttijärjestelmäuudistuksen yhteydessä, jotta viraston osaaminen sekä sen tarjoamat IPR - palvelut säilyvät jatkossakin yritysten, ja erityisesti kotimaisten pk-yritysten käytettävissä.

Patenttijärjestelmäuudistuksen yhtenä uhkana on nähty PRH:n tulojen ja siten toimintaedellytysten heikkeneminen. Yhtenäispatentin voimaantulon myötä on arvioitu, että perinteisten eurooppapatenttien kansalliset validoinnit ja niihin liittyvät maksutulot vähenevät PRH:ssa, ja tämä on omiaan luomaan kansallisten patenttien maksuihin korotuspaineita sekä heikentämään niiden kysyntää. Toisaalta taas samanaikaisesti on myös arvioitu, että UPC:n myötä kansallisten patenttien hakemusmäärät ja niihin liittyvä työmäärä saattavat kasvaa kun yritykset haluavat jäädä UPC:n toimivallan ulkopuolelle ainakin järjestelmän alkuvaiheessa. Nämä em. muutokset koskettavat kuitenkin virastoa riippumatta siitä ratifioiko Suomi UPC - sopimuksen vai ei, sillä ne ovat sidoksissa Eurooppalaisen patenttijärjestelmäuudistuksen voimaantuloon yleisesti. Viraston kannalta on myös edelleen epäselvää, mitkä tulevat olemaan yhtenäispatentin vuosimaksutulojen kansallisille patenttivirastoille allokoitavat jako-osuudet.

Lopuksi todettakoon, ettei EK:lla ole huomautettavaa UPC - sopimukseen sisältyvien patenttioikeuden sisältöä ja rajoituksia sekä toimivaltaa koskevien säännösten voimaansaattamiseen osaksi kansallista lainsäädäntöä (osaksi patenttilakia ja eräitä muita lakeja).